

УДК 745.03(671.672)

**ХУДОЖНІЙ МЕТАЛ ЛЬВОВА ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ:
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ**

Волошенко Віктор Олександрович, аспірант,
Львівська національна академія мистецтв, м. Львів
victor291976@ukr.net

Розглянуто тенденції розвитку художнього металу Львова першої пол. ХХ ст. Висвітлено роль у цьому процесі металообробних майстерень, фабрик, фірм, що утворювалися впродовж першої третини ХХ ст., особливості їх становлення, асортимент виробів, частково – роль відділу обробки металу Львівської художньо-промислової школи у формуванні естетики металевих виробів. Окреслено роль виставкового руху 1900-1930 рр., в якому помітну роль відігравали твори художнього металу. Основна увага приділена процесам формування їх стильових особливостей від історичних художніх інспірацій до модерної стилістики.

Ключові слова: Львів, художній метал першої половини ХХ ст., тенденції, стильові особливості.

Постановка проблеми. Перша половина ХХ ст. залишається одним із найбільш цікавих для дослідження періодів розвитку української художньої культури. Так, мистецтво Львова від 1900 р. і фактично до початку Другої світової війни постійно дає дослідникам нові матеріали з царин архітектури, графіки, живопису, декоративного мистецтва. Але спроби систематизації й аналізу художньої спадщини того періоду виявили, що окремі її складові і надалі потребують додаткової і поглибленої уваги. Це стосується, наприклад, вивчення архітектурного металу Львова першої третини ХХ ст., продукції місцевих ковальських, слюсарних, ливарних підприємств, діяльності художньо-промислових навчальних закладів, творчості провідних майстрів, які активно формували важливу роль металу у розвитку модерного художнього середовища Львова, фактично, до початку Другої світової війни.

Актуальність означених питань підсилює проблема хронології досліджуваного об'єкту. Основна вага творчих здобутків припадає на першу третину минулого століття, переважно періоди 1900-1913 і 1920-1930-х рр., оскільки перед II Світовою війною у Львові намітився різкий спад художньої обробки металу. Майже виключеним із поля дослідницької уваги залишається період війни, коли художньо-промислова діяльність у Львові фактично призупинилася і як наслідок – сучасне мистецтвознавство послуговується поодинокими фактами і прикладами з того періоду. Слід зауважити, що все це призвело до відчутної умовності окреслення першої пол. ХХ ст. в історії культури і мистецтва Львова, яка висвітлюється дослідниками переважно у межах першої третини століття. Таким чином можна констатувати, що процес вивчення художнього металу Львова першої пол. ХХ ст. потребує поглиблення і суттєвої активізації.

Останні дослідження та публікації. Серед досліджень уваги заслуговують праці С. Боньковської, М. Селівачова, О. Роготченка, Е. Сидор, В. Базилевич, в яких увага приділена проблемам історії і сучасного розвитку ковальства, частково – ювелірному мистецтву і декоративному литву. Помітну роль у розвитку сучасної історіографії художнього металу Львова відіграють дослідження Р. Шмагала, який упродовж тривалого періоду комплексно вивчає проблематику цього виду мистецтва в різних аспектах. Не менш важливу роль у формуванні мистецтвознавчого доробку відіграли й дослідження народного художнього металу, до традицій і творчих надбань якого часто вдавалися професійні митці Львова першої пол. ХХ ст. Йдеться, зокрема, про публікації П. Жолтовського, В. Малини, С. Мельничука, О. Тищенка, Ф. Шаргородського і ін.

Разом із тим, попри значну кількість опублікованих матеріалів, можна помітити непослідовність самого процесу дослідження художнього металу Львова, а також певну обмеженість обсягу аналізованих і особливо ілюстрованих у публікаціях творів ковальства, карбування, литва, що особливо стосується кінця 30-х рр. ХХ ст.

Мета статті. Виходячи зі стану вивчення проблематики даної публікації, її метою стало виявлення найбільш характерних рис художнього металу Львова першої пол. ХХ ст., передовсім, основних тенденцій розвитку і художньо-стильових особливостей, що у контексті сформульованої теми розглядається вперше. Така постановка питання зумовила комплексний характер дослідження, зокрема, окреслення стану вивчення художнього металу, ролі художньо-промислової освіти та виставкового руху першої третини ХХ ст. у процесі формування його художньо-стильових особливостей.

Виклад матеріалу дослідження. Проблематика художнього металу Львова в теоретичному аспекті були піднята ще наприкінці XIX ст., а перші практичні кроки до початку професійного навчання його художній обробці зробила Львівська промислова школа, де у 1892 р. був відкритий спеціальний відділ художнього слюсарства [6; 413-414]. Ідея нової програми підготовки фахівців полягала в тому, що художньо-промислові школи мали замінити давню, започатковану ще за часів Середньовіччя, цехову практику навчання на комплексну техніко-естетичну підготовку фахівців нового типу, які поряд із ремеслом мали опанувати рисунок, художнє моделювання, технологію, необхідний мінімум економічних знань, що мали формувати певну обізнаність учнів старших курсів із тодішнім ринком металевих виробів, особливостями ціноутворення, виробничими і художніми новинками тощо. Цікавими, стосовно тогочасної методики підготовки митців обробки металу, є дані, наведені Р. Шмагалом. Навчальні програми фахових шкіл слюсарства і ковальства, зазначає дослідник, часто були синтезованими, близькими за своїм змістом. У розділі «Слюсарство» навчальна програма Львівської художньо-промислової школи містила практичні вказівки стосовно обробки сталі, користування інструментами та допоміжними механізмами. До програми входили також рекомендації щодо простого чи декоративного окуття дверей, меблів, обрамлення вікон і виготовлення віконних решіток, замків простої, ускладненої або ексклюзивної конструкції. Згідно програми учні мали виконувати власні проекти архітектурного металу та металевих виробів ужиткового характеру – ліхтарів, свічників, посуду, хрестів, а також різної форми кованих декоративних деталей. Зверталася увага на необхідність практичного ознайомлення майбутніх «слюсарів артистичних» (фактично, художників) із давніми технологіями цього ремесла, а також на досконале виконання роботи в матеріалі [6; 409-410]. Окрім програмного, не менш важливим стало технічне забезпечення навчального процесу. Так, у Львівській Художньо-промисловій школі були майстерня художнього слюсарства, кузня на чотири американських горна, майстерня для травлення металу, гальванопластики, бібліотека, магазин матеріалів, заготовок, деталей і готових металевих виробів тощо [12].

До певної міри знаменником нового етапу розвитку художнього металу Львова (злам XIX-XX ст.) стали виставки як явище, поза сумнівом, інноваційне. Першою демонстрацією архітектурного металу можна вважати виставку будівельної промисловості у Львові 1893 р. На виставці вигідно виділялися вироби ковальсько-слюсарської фірми Я. Дашека – високохудожні, ковани переважно в неоренесансному стилі, огорожі, брами, поручні, ліхтарі та дрібні архітектурні деталі.

Слюсарна майстерня Я. Станкевича представила кований метал балконів, решітки, ліхтарі, брами; слюсарна майстерня В. Косіби – ворота, завіси, замки, флюгери. Участь у виставці брала також ще зовсім молода тоді, але перспективна, фірма «Піотрович і Шуман», архітектурний метал якої одразу привернув увагу сміливим поєднанням новітніх європейських технологій і художньо-стильових рис [6; 411-412]. На особливу увагу заслуговує Всесвітня виставка у Парижі 1900 р., де в окремому експозиційному павільйоні експонувалося художньо-промислове мистецтво Галичини. Частина павільйону була оформлена у «гуцульському стилі» (проект Є. Ковача), що надавало експозиції ефектного етнокультурного забарвлення. Металеві вироби галицьких, зокрема львівських, фірм та художньо-промислових шкіл були представлені на виставці разом із проектами оформлення інтер'єрів, меблями, керамікою, килимами.

На виставці металообробної промисловості у Кракові (1902 р.) була обладнана окрема експозиція відділу художнього слюсарства і ковальства Львівської художньо-промислової школи – найрізноманітніші замки, зразки окуття дверей і меблів, металеві рами, топирці, литво малих форм, карбування тощо. Експозицію металу доповнювали графічні проекти і рисунки [15]. Не менш активним експонентом Художньо-промислова школа виступила і на наступній краківській виставці металевих виробів 1904 р., де на особливу увагу заслуговує успіх львівських фірм, фабрик і майстерень металевих виробів. Так, срібною медаллю було відзначено архітектурно-художній метал фірми В. Косіби, бронзовою медаллю – вироби фірми «Піотрович і Шуман» і майстерні Я. Купецького [11]. Каталоги виставок і спеціалізовані видання початку минулого століття називають понад 30 слюсарних, ковальських, ливарних фірм та майстерень у Львові, що свідчить про значний обсяг виробництва і попит на металеві вироби, а також про зростаючу конкуренцію між львівськими виробниками та імпортерами художнього металу з Відня, Кракова й інших європейських міст [14; 198-200].

Кількісні та якісні зміни в царині архітектурно-художнього металу Львова набували все більшої динаміки впродовж першої чверті XX ст. Модерна архітектура стала показовою у процесі забудови міста до самого початку I Світової війни, стилістика пізнього модерну, зокрема ар деко, були характерними для 1920-х рр., слідом за якими прийшли конструктивізм і функціоналізм. Будівельний статут міста вперше, за спеціальним рішенням міської ради 1909 р., дозволив будувати

п'ятиповерхові будинки, чому сприяло і запровадження нових металевих конструкцій. Будівельний бум співпав із поширенням стильового напрямку модерного мистецтва «сецесії», до кращих зразків якої належала забудова вулиць Богомольця, Донцова, Глибокої, Верхратського, Севастопольської, ген. Чупринки, Валовій (тут і далі наведено сучасні назви вулиць Львова). Статус столиці коронного краю сприяв будівництву нових адміністративних будівель – фінансових, господарських, громадських. У даному аспекті цікавим може стати коротка довідка про основні здобутки львівської модерної архітектури, в лоні якої формувалися нові пріоритети художнього металу.

Показовими серед адміністративних стали будівлі фінансової прокуратури і військової інспекції (між вул. Саксаганського, Франка і Зиблікевича), Дирекції залізниці (вул. Листопадового чину – М. Гоголя), Ремісничої палати (пл. Д. Галицького). Серед фінансових – перша п'ятиповерхова у Львові будівля банку «Уніон» (пр. Свободи – вул. Беринди), Страхової компанії «Трієст» і Кредитного товариства землевласників (вул. Коперника, 3-4), Акціонерного кооперативного банку (пл. ген. Григоренка, 3), Празького кредитного банку (пр. Свободи – вул. Гнатюка), Кредитного товариства «Дністер» (вул. Руська, 20 – Підвальна), Австро-Угорського банку (вул. Листопадового чину, 8). Серед будівель навчальних закладів виділялися Гімназія Українського педагогічного товариства (вул. Чупринки, 103), жіноча гімназія ім. Стшалковського (вул. Зелена, 22), Художньо-промислова школа (вул. Снопківська, 47), Музичний інститут ім. М. Лисенка (пл. М. Шашкевича, 6), Вчительська семінарія (вул. Котляревського, 67) та ін. Важливе значення мала архітектура новітніх торговельних закладів і серед них – пасаж Міколяша (вул. Коперника – Вороного), пасаж Феллерів (вул. Наливайка – пр. Свободи, 35), універсальний магазин «Труст» (пл. Ринок, 32), універмаг «Магнус» (вул. Городоцька, 10 – Шпитальна, 1), Торгова біржа (вул. Городоцька, 2), Торговий дім Голомба (вул. Городоцька 17). З розвитком залізниць значно зросли обсяги перевезення пасажирів, що, у свою чергу, призвело до розвитку модерних готелів замість давніх заїздів. В еkleктичній будівлі готелю «Жорж» (1900 р.) оздоблення номерів отримало характерні сецесійні модерні мотиви і форми. У стилі модерну були зведені готелі «Народна гостиниця» (вуд. Дорошенка – Костюшка), «Сплендід» (вул. Наливайка), «Краківський» (пл. Соборна, 7 – вул. Пекарська), «Асторія» (вул. Городоцька 15) [1; 463-464].

Наведені вище приклади мають безпосереднє відношення до нового етапу розвитку художнього металу Львова. Разом з архітектурно-будівельною галуззю переживав процес технологічного і стильового оновлення архітектурно-художній метал. Ливарна справа зазнала найбільш суттєвих змін, з'явилися нові фабрики і майстерні художнього литва, де виготовляли широкий асортимент продукції – від церковних дзвонів і архітектурних литих деталей до кабінетної бронзи, медалей та дрібних декоративно-вжиткових виробів. Треба додати, що на розвиток українського сегменту ливарної справи у Львові вплинуло національно-культурне та економічне піднесення галицьких українців між двома світовими війнами. У 1920 р. створена бронзоливарна майстерня П. Гелемея, у 1928 р. ще одна українська майстерня С. Фединського. Виразником прогресивних технічно-художніх тенденцій стала майстерня М. Брилинського (вул. Замарстинівська, 41), заснована 1923 р. Із кожним замовником, обов'язково перед початком роботи, тут узгоджували форму, розмір, вагу виробу, рисунок його загального вигляду, робили креслення, ескізи окремих фрагментів, написи, орнаментику і т. п. [2; 187].

Якісне бронзове литво виготовляли такі українські ливарні підприємства, як майстерня І. Кузьмича 1920-1930-х рр., фабрика О. Курилка, львівське виробниче товариство «Ризниця» з філіями у Перемишлі, Самборі та Станіславі (тепер – Івано-Франківськ), товариства «Достава» з філіями у Станіславі і Перемишлі та ін. Серед продукції ливарних підприємств передовсім слід зазначити вироби побутового та релігійного призначення, наприклад – свічники, канделябри, дароносиці, потири, кадильниці, напрестольні хрести, дзвони, оправы Євангелій, аптечні ступки, великі ступи, настільні бронзові мініатюри, попільнички, карнизи, меблеву фурнітуру тощо.

Прикладом інноваційних пошуків був художній метал у стилі Art Deco. Очевидно під впливом австрійських мистецьких «Віденських майстерень» у Львові було створене подібне об'єднання майстрів декоративно-вжиткового мистецтва «Zespol» (1910-1914 рр.) з ініціативи митця М. Ольшевського. Проектуючи інтер'єри, вітражі, художній метал, настінні розписи, мозаїчні панно, меблі, кераміку, килими, одяг, театральні декорації та ін., львівські митці «закладали основи дизайну в стилі ар-деко» [13]. Крім членів «Zespol», зацікавлення мистецтвом ар-деко можна прослідкувати і в творчості таких відомих у царині образотворчого мистецтва митців, як, М. Бойчук і О. Кульчицька.

Ар-деко набув поширення у міжвоєнний час переважно в архітектурі та декоративному мистецтві Львова. Було закладено декілька вілл на вулиці П. Мирного, павільйони на Східних Торгах. У 1920-х рр. елементи ар-деко використані для оздоблення ряду житлових будинків на вулицях Київській, 24-28,

Архипенка, 32, О. Басараб, 1, І. Франка, 125, 141, Дорошенка, 55, Стецька, 13 тощо. До оздоблювальних деталей архітектури належали такі вироби художнього ковальства і литва, як поручні сходів, брами, решітки, кронштейни, барельєфи, вивіски, стовпи для вуличних ліхтарів та ін.

Одним із найбільших досягнень художньо-промислового мистецтва Львова всієї першої пол. ХХ ст. залишається конструктивний метал Львівського залізничного вокзалу. Це, наприклад, монументальне перекриття арковими фермами великого прольоту дебаркадера (1903 р., проект В. Садловського), або великі металеві світильники ковальської майстерні Ю. Горецького, виконані в етнокультурному стилі, співзвучному художньо-стильовим пошукам і знахідкам того часу. Архітектурно-художній метал Львова дорадянського періоду демонструє оригінальне оперування митців символічними знаковими композиціями, до яких входили пентаграми, свастики, меандри, згардові хрести, розетки, концентричні кільця, що і сьогодні захоплюють розмаїттям інтерпретацій. Особливо помітний вплив гуцульського народного мистецтва виявився в архітектурному металі фабрики І. Левинського і майстерні М. Стефанівського [8; 19].

Тенденції функціоналізму у Львівській архітектурі та архітектурно-художньому металі простежуються до 1939 р. Але складне в художньому та історичному аспектах львівське архітектурне середовище вимагало практично нового формально-естетичного вирішення кованого декоративного металу. Цікаві формально-стильові пошуки у площині функціоналізму продемонструвала, наприклад, майстерня Й. Викрути, що активно функціонувала у 1920-1930-х рр. Майстри і проєктанти цієї майстерні виготовляли практично всі види виробів із кованого заліза – балкони, огорожі, ліхтарі, канделябри, кронштейни, підставки для вазонів, металеві меблі тощо. Металева пластика, виконана майстернею Й. Викрути для житлових будівель мальовничого району Погулянка, свідчить про оригінальне синтезування мотивів неостилістики і модерну у металевих конструкціях веранд, брам, вікон, дверей, поручнів сходів [8; 20].

Тяжіння до геометричних форм, навіть у рослинних композиціях, простежується у виробках майстерні К. Піотровича, зокрема, в орнаментативній вітринній решітці Цукерні Залевських (пр. Шевченка). Цікавим у цьому плані є ансамбль архітектурного металу житлового будинку на вул. Кармалюка, 3, виконаного майстернею Т. Преторіуса в 1923 р. Композиція вітринної решітки в неоренесансному стилі, створена слюсарною майстернею М. Стефанівського для будинку «Народної торгівлі» 1934 р., включає початкових літери назви магазину, що зайвий раз має нагадати про впливову роль книжкової графіки і мистецтва шрифту у розвитку львівського Ар-Деко.

Напередодні II Світової війни динаміка розвитку художнього металу Львова відчутно спадає. З установами в 1939 р. на західноукраїнських теренах радянської влади відбулися глобальні зміни як в економічному, так і культурному розвитку Львова: були ліквідовані, зокрема в металообробній галузі, приватні підприємства, з асортименту виробів вилучені сакральні мотиви, національні та західні формально-естетичні риси.

Висновки. Сукупність збережених мистецьких пам'яток, організаційно-виробничих, технологічних і художніх надбань, характерних для діяльності львівських підприємств з обробки металу першої пол. ХХ ст. дає підстави говорити про яскравий досвід, відмінний від інших художніх досвідів досліджуваного періоду. Водночас, той історичний досвід дає підстави з позицій сучасного наукового аналізу стверджувати існування самобутньої школи львівського художнього металу, представлені творами ковальства, литва, карбування, слюсарної металообробки, що не має прямих аналогів ні в тогочасній Україні, ні і за її межами і може вважатися явищем у загальноєвропейському контексті. Слід зауважити, що творчий потенціал окремих львівських митців-українців напередодні та після II Світової війни розкривався в царині художнього металу за межами України, переважно в умовах еміграції.

Можна констатувати, що в першій пол. ХХ ст. у розвитку художнього металу Львова намітилися кілька нових тенденцій. Зокрема, саме в той час особливо помітним стає рішучий відхід від давньої і тривалої практики цехового металевого виробництва. На користь цього свідчать і зміцнення ролі навчальних художньо-промислових закладів нового типу, і бурхливий розвиток мережі невеликих підприємств промислового типу, і зміцнення ролі провідних майстрів, а також залучення до проєктно-виробничої практики професійних художників. Царина обробки металу все активніше ставала полем інформаційної діяльності: кращі технологічні досягнення, функціональні вироби і художні твори експонувалися на виставках, ставали об'єктом уваги засобів масової інформації, музейної і маркетингової промоції.

Перспектива подальшого дослідження може бути визначена потребою його продовження у хронологічних межах наступних періодів, передовсім, другої половини ХХ ст. Так, відомим є факт, що з початком II Світової війни на території західноукраїнських земель, художньо-промислова

діяльність, розвиток архітектурного і декоративного металу фактично призупинилися. Але також відомо, що окремі майстерні продовжували продукувати незначну кількість металевих виробів, переважно, побутового і церковного призначення. Їх естетичний рівень залишається маловідомим, а тому цікавим для вивчення. Художні процеси повоєнних 1945-1950-х рр. формувалися під панівним впливом тоталітарної ідеології і лише в 1960-х, а частково наприкінці 1980-х рр., у творчій практиці Львова відбулися спроби відродження надбань художнього металу перших десятиліть минулого століття.

Список використаної літератури

1. *Архітектура Львова* : Час і стилі. XIII-XXI ст. – Львів : Центр Європи, 2008. – 720 с. : іл.
2. *Бень-Дронюк А.* До питання про художнє литво дзвонів у Західній Україні в 20-30-х рр. XX ст. (діяльність фірми Брилинського) / А. Бень-Дронюк // Вісник Львів. акад. мистецтв. – Львів : ЛАМ, 2000. – С. 181–192.
3. *Боньковська С.* Модерн в українській сакральній металопластиці / С. Боньковська // Народознавчі зошити. – 1999. – № 2. – С. 186.
4. *Сидор Е.* Художній метал в архітектурі Львова першої третини XX ст.: проблеми збереження / Е. Сидор // Вісник Львів. нац. акад. мистецтв. – Львів : ЛНАМ, 2008. – Спецвип. V. – С. 60–65.
5. *Центральний Союз Галицької фабричної промисловості* // Центральний державний історичний архів у Львові. – Львів, 1904. – Ф. 835, оп. 1. – Спр. 432.
6. *Шмагало Р. Т.* Металообробні школи / Р. Т. Шмагало // Енциклопедія художньої культури. Мистецька освіта. Бібліографія, документи, теорія / Р. Т. Шмагало. – Львів : ЛНАМ, 2013. – 518 с. : іл.
7. *Шмагало Р.* Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції / Р. Шмагало. – Львів : Укр. технології, 2005. – 528 с. : іл.
8. *Шмагало Р.* Енциклопедія художнього металу. В 3 т. Т.2 Художній метал України XX – поч. XXI ст. / Р. Шмагало. – Львів : Априорі, 2015. – 275 с. : іл.
9. *Badecki K.* Wystawa zdobnictwa ludwisarskiego. Szkic pamiątkowy zamiast katalogi. – Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1920. – 28 s.
10. *Katalog lokalnej wystawy prac uczniów przemysłowo-rękodzielniczych zabytków cechowych we Lwowie 1905.* – Lwów : Nakładem komitetu wystawowego, 1905. – 52 s.
11. *Krajowa wystawa przemysłu metalowego w Krakowie r. 1904* : katalog. – Kraków, 1904.
12. *Kurjer Lwowski.* – Lwów, 1910. – № 364.
13. *Rozgłos: Prospekt.* – Lwów, 1913.
14. *Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicyi.* – Lwów, 1906. – S. 198-200.
15. *Wystawa metalowa w Krakowie* // Tygodnik ilustrowany. – Lwów, 1902. – № 38.

References

1. *Architecture of Lviv* : is Time and styles. XIII-XXI of century. – Lviv : Centr of Europe, 2008. – 720 s. : il.
2. *Ben-Droniuk A.* To the question about the artistic casting of ringing in Western Ukraine in 20-30th XX of century (activity of firm Brylenskiy) / A. Ben-Droniuk // Announcer of the Lviv academy of arts. – Lviv : LNAA, 2000. – S. 181-192.
3. *Bońkowska S.* Modern in Ukrainian sacral of metallic plastic arts / S. Bońkowska // Notebooks of Ethnology. – 1999. – № 2. – S. 186.
4. *Sydor E.* The Artistic metal in architecture of Lviv of first one third of XX of century : problems of maintenance / E. Sydor // Announcer of the Lviv national academy of arts. – Lviv : LNAA, 2008. – Speci. prod. V. – S. 60–65.
5. *Central Union of Galychina factory industry* // Is the Central Record Historical Office in Lviv. – Lviv, 1904. – F. 835, Op. 1. – R. a. 432.
6. *Szmagalo R. T.* Metal-working schools / R. T. Szmagalo // Encyclopaedia of artistic coolie of rook. Artistic education. Bibliography, documents, theory / R.T. Szmagalo. – Lviv : LNAA, 2013. – 518 p. : il.
7. *Shmahalo R. T.* Artistic education in Ukraine of middle of XIX is middles of XX of century : development of structure, methodology / R. T. Szmagalo. – Lviv : Ukrainian technologies, 2005. – 528 p.: il.
8. *Shmahalo R. T.* Encyclopaedia of artistic metal. T. II : The Artistic metal of Ukraine XX – beginning of XXI of century / R. T. Szmagalo. – Lviv : A priori, 2015. – 275 p. : il.
9. *Badecki K.* Exhibition of decorative art of ludwisarskiego. Memorial sketching instead of catalogues. – Lviv: Printing-house of W. Łozińskiego, 1920. – 28 s.
10. *Catalogue of local exhibition of works of students of przemysłowo-rękodzielniczych workshop monuments in Lviv1905.* – Lviv : Drawing of exhibition committee, 1905. – 52 p.
11. *State exhibition of metal industry in Krakowie 1904*:Catalogue. it is Kraków, 1904.
12. *Kurjer Lwowski.* – Lviv, 1910. – № 364.
13. *Rozgłos: Boulevard.* – Lviv, 1913.
14. *Industrial-trade pointer of Kingdom of Galicyi.* – L., 1906. – S. 198-200.
15. *Metallic exhibition in Krakowie* // Weekly of ilustrowany. – Leo,1902.– № 38.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ МЕТАЛЛ ЛЬВОВА ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВЕКА: ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ, СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ

Волошенко Віктор Александрович, аспирант, Львовская
национальная академия искусств, г. Львов

Рассмотрены тенденции развития художественного металла Львова первой пол. XX в. Освещена роль в этом процессе металлообрабатывающих мастерских, фабрик, фирм, образовавшихся в течение первой трети XX в., особенности их становления, ассортимент изделий, частично – роль отделения обработки металла Львовской художественно-промышленной школы в формировании эстетики металлических изделий. Очерчена роль выставочного движения 1900-1939 гг., в котором заметную роль играли произведения художественного металла. Основное внимание уделено процессам формирования их стилистических особенностей от исторических художественных инспираций до современной стилистики.

Ключевые слова: Львов, художественный металл первой половины XX века, тенденции, стилистические особенности.

LVIV'S ARTISTIC METAL IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY: DEVELOPMENT TRENDS, STYLISTIC FEATURES

Voloshenko Viktor, Postgraduate student,
Lviv National Academy of Arts, Lviv

The tendencies of the development of the Lviv's artistic metal in the first half of the XX century are studied. The article analyses the role of metal workshops, factories, companies in this process, formed during the first third of the twentieth century, especially their formation, range of products, the role of the metal processing branch of the Lviv Art and Design School forming a metal product aesthetics. It outlines the role of the exhibition movement in 1900-1939 in which the works of the artistic metal played a significant role. The focus is on the processes of the formation of their stylistic features from the historic artistic inspirations to the modern style.

Key words: Lviv, artistic metal of the first half of the twentieth century, trends, stylistic features.

UDC 745.03(671.672)

LVIV'S ARTISTIC METAL IN THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY: DEVELOPMENT TRENDS, STYLISTIC FEATURES

Voloshenko Viktor, Postgraduate student,
Lviv National Academy of Arts, Lviv

The aim of the given article is to study the tendencies of the development of the Lviv's artistic metal in the first half of the XX century. The lineation of the state of the artistic metal study, the role of the artistically-industrial education and exhibition motion of the first half of the XX century in the process of forming of the artistically-stylish features are investigated.

Research methodology. The scientific researches connected with the artistic metal were taken for the basic complex scientific consideration of the problems of decorative art. The methods of systematization of the collected material and the study of the art analysis of the artistic works became the main ones.

Results. The Lviv's artistic metal works and its enterprises' productive, technological and artistic achievement of the first half of the XX century became an important home experience different from other artistic experiences of the investigated period. The role of the metal processing branch of the Lviv Art and Design School forming a metal product aesthetics is investigated in the given research. The industry of the artistic treatment of metal in the second half of the XX century in Lviv became the field of the informative activity: the best technological achievements, functional wares and artistic works were exhibited on exhibitions, became the object of attention of mass, museum and marketing activity medias. The traditions of the first half of the XX century became the important background of the metal artistic treatment development in Lviv at the beginning of the XX century.

Novelty. The novelty of the research results is based on the attempt to show the intercommunication of traditions of the Lviv's metal artistic treatment in the first half of the XX century with the processes of the revival and realization of these traditions in the modern creative practice.

The practical significance. Materials of the article can be used for the modern research of the Lviv's artistic metal in the XX century, for the preparation of on-line tutorials, museum activity.

Key words: Lviv, artistic metal of the first half of the XX century, tendencies stylistic features.

Надійшла до редакції 25.10.2016 р.